

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

**«МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ»**

(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Мацко А.С. та доцентом кафедри Шашковою-Журавель І.О.

Затверджено на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 8 від 21.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту права Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №4/1 від 29.04.2016 р.)

Мацко А.С., Шашкова-Журавель І.О. Навчальна програма дисципліни "Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини" (для бакалаврів).— К.: МАУП, 2016.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни "Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини", теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини є однією з нормативних навчальних дисциплін освітньо-професійної підготовки бакалаврів галузі знань «Право», спеціальності «Міжнародне право», що вивчає універсальну та регіональні міжнародно-правові системи захисту прав людини.

Мета навчальної дисципліни "Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини".

- ознайомити студентів з історичними передумовами та сучасною системою правового захисту особи на міжнародному рівні;
- сформувати у студентів правничий світогляд, правосвідомість і правову культуру правознавця. юридичне мислення;
- навчити студентів застосовувати теоретичні правничі знання на практиці;
- навчити студентів самостійно поглиблювати і оновлювати правничі знання.

Завдання навчальної дисципліни " Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини"

- навчити студентів здійснювати аналіз міжнародно-правових актів універсального та регіонального характеру в аспекті відображення у них стандартів захисту прав людини
- навчити студентів визначати ступінь імплементації міжнародно-правових стандартів у галузі захисту прав людини в національне законодавство України:
- ознайомити студентів із закордонним досвідом створення механізму практичної реалізації прав особи
- надати правничий матеріал, використовуючи різні джерела в галузі міжнародно-правового захисту прав особи
- навчити студентів користуватися правовою міжнародною термінологією у сфері захисту прав особи;

- навчити студентів, на підставі дослідження системи універсальних та регіональних стандартів в галузі прав людини, виявляти загальні тенденції розвитку міжнародно-правового механізму захисту прав людини

Вивчення навчальної дисципліни " Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини" ґрунтується на знанні студентами Основ теорії міжнародного права, Основних галузей міжнародного права, Теорії держави і права, та Порівняльного правознавства.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

«МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ»

№ п/п	Назва змістового модуля і теми
	<p>Змістовий модуль 1. Передумови формування, сутність та структура міжнародно-правового механізму захисту прав людини</p> <p>Тема 1. Історичні аспекти розвитку системи міжнародно-правового захисту громадянських та політичних прав особи</p> <p>Тема 2. Передумови становлення системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи</p> <p>Тема 3. Поняття та сутність міжнародно-правового механізму захисту прав людини</p> <p>Змістовий модуль 2. Міжнародно-правові засади захисту прав людини на універсальному та регіональному рівні</p> <p>Тема 4. Характеристика системи захисту прав особи на універсальному рівні</p> <p>Тема 5. Роль омбудсмена ООН в системі захисту прав особи на універсальному рівні</p> <p>Тема 6. Регіональна система міжнародно-правового захисту особи</p>

	<p align="center">Змістовий модуль 3 Система міжнародно-правового контролю дотримання прав особи</p> <p>Тема 7. Система міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав "першого покоління" на універсальному рівні</p> <p>Тема 8. Характеристика системи міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав " другого покоління" на універсальному рівні</p> <p>Тема 9. Міжнародний конвенційний механізм забезпечення дотримання універсальних міжнародних стандартів з прав людини</p> <p>Тема 10. Сутність регіонального механізму забезпечення дотримання прав людини</p> <p>Тема 11. Роль Європейського суду з прав людини в системі регіонального міжнародно-правового контролю дотримання прав людини</p> <p>Разом годин: 120</p>
--	---

ЗМІСТ дисципліни

«Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Передумови формування, сутність та структура міжнародно-правового механізму захисту прав людини

Тема 1. Історичні аспекти розвитку системи міжнародно-правового захисту громадянських та політичних прав особи

Уявлення про необхідність забезпечення громадянських і політичних прав особи за часів античності . Вплив поглядів середньовічних мислителів на становлення системи захисту громадянських і політичних прав особи.

Розвиток системи міжнародно-правового захисту громадянських і

політичних прав особи в новий час

Література: [2, 55-58]

Тема 2. Передумови становлення системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи

Історичні аспекти розвитку уявлення про соціальну справедливість. Генеза визнання соціально-економічних прав у світі. Концепція К. Сантейна про сутність та необхідність міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав людини. Зміст вчення Г. Шварца про специфіку та міжнародно-правове визнання прав "другого покоління"

Література: [51-52, 54-57]

Тема 3. Поняття та сутність міжнародно-правового механізму захисту прав людини

Характеристика системи захисту прав людини на міжнародному рівні. Співвідношення категорій "міжнародне право" і " особа". Співвідношення внутрішньої компетенції держави і міжнародного права в галузі захисту прав людини

Література: [1-3, 22, 29, 40]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Міжнародно-правові засади захисту прав людини на універсальному та регіональному рівні

Тема 4 Характеристика системи захисту прав особи на універсальному рівні

Роль Статуту Організації Об'єднаних Націй в системі міжнародно-

правового захисту прав особи. Поняття, структура та значення Міжнародного Білю про права людини. Характеристики Загальної декларації прав людини. Зміст Міжнародних пактів ООН про права людини. Зміст та значення Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Характеристика конвенцій ООН, спрямованих на заборону будь-яких проявів дискримінації

Література: [5-10]

Тема 5. Роль омбудсмена ООН в системі захисту прав особи на універсальному рівні

Історичні передумови виникнення інституту уповноваженого ООН з прав людини. Мета діяльності омбудсмена ООН. Значення інституту омбудсмена ООН для розвитку системи міжнародно-правового захисту прав людини
Функції уповноваженого ООН з прав людини. Специфіка діяльності омбудсмена ООН

Література: [32-34, 36-38]

Тема 6.. Регіональна система міжнародно-правового захисту особи

Характеристика відображення основних прав особи в Європейському праві. Роль Ради Європи в регіональній системі міжнародно-правового захисту прав людини. Характеристика діяльності Ради Європи
Зміст Конвенції про захист прав і основних свобод особи та її значення для європейської системи захисту прав особи. Роль ЄС в системі захисту прав людини на регіональному рівні. Міжамериканська система захисту прав людини та основних свобод. Характеристика системи захисту прав людини в арабському регіоні. Система захисту прав людей в африканських державах

Література: [5, 16-17, 30, 39, 41]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Система міжнародно-правового контролю дотримання прав особи

Тема 7. Система міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав "першого покоління" на універсальному рівні

Поняття та мета створення Комітету ООН з прав людини. Порядок діяльності Комітету ООН з прав людини. Переваги та недоліки системи міждержавних скарг і повідомлень як елементу механізму захисту прав особи. Форми нагляду Комітету ООН з прав людини за виконанням державами своїх зобов'язань відповідно до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Співробітництво Комітету ООН з прав людини з міжнародними неурядовими організаціями

Характеристика системи індивідуальних повідомлень у відповідності з Факультативним протоколом до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Характеристика діяльності Комісії ООН з прав людини. Поняття та відмінність „юридичних” і „політичних” органів з прав людини

Література:[1, 18, 20, 21-22, 44]

Тема 8. Характеристика системи міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав "другого покоління" на універсальному рівні

Порівняльно-правові аспекти дієвості контрольного механізму Міжнародного пакту про громадянські і політичні права і Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права. Особливості контрольного механізму Міжнародної організації праці. Переваги та недоліки контрольного механізму МОП. Доцільність запозичення контрольного механізму МОП іншими

міжнародними організаціями.

Література: [22, 30, 42, 51-53]

Тема 9. Міжнародний конвенційний механізм забезпечення дотримання універсальних міжнародних стандартів з прав людини

Правова природа міжнародного конвенційного механізму захисту прав людини на універсальному рівні. Поняття та види конвенційних контрольних органів у сфері захисту прав людини на універсальному рівні. Організаційна природа міжнародних конвенційних органів у сфері захисту прав людини на універсальному рівні. Комітет ООН з прав дитини. Комітет ООН проти катувань. Комітет з ліквідації расової дискримінації Комітет ООН з прав людини, Рада ООН з прав людини

Література: [1, 3, 6, 9, 14, 42]

Тема 10. Сутність регіонального механізму забезпечення дотримання прав людини

Характеристика контрольного механізму, передбаченого Європейською Конвенцією захисту прав людини та основних свобод

Підстави та зміст реформування контрольного механізму Європейської Конвенції з прав людини

Сутність контрольного механізму, передбаченого Європейською Соціальною Хартією

Порівняльно-правові аспекти контрольного механізму Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод та Європейської Соціальної Хартії

Література: [15, 21-22, 39, 41, 45]

Тема 10 Роль Європейського суду з прав людини в системі регіонального міжнародно-правового контролю дотримання прав людини

Підстави утворення та роль Європейського Суду з прав людини в системі забезпечення дотримання прав людини на регіональному рівні. Характер діяльності та юрисдикція Європейського Суду з прав людини. Порядок функціонування та структура Європейського Суду з прав людини. Зміст реформування Європейського суду з прав людини

Суб'єкти звернення до Європейського суду з прав людини. Форма та порядок подання скарги до Європейського суду з прав людини. Підстави та зміст реформування Європейського суду з прав людини

Література: [1, 5, 16-17, 22, 29]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Характеристика системи міжнародного захисту прав людини на сучасному етапі розвитку суспільних відносин.
2. Характеристика підходів до класифікації прав людини
3. Роль Статусу ООН у забезпеченні співробітництва держав в галузі захисту прав людини
4. Характеристика Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та його значення для забезпечення прав „першого покоління”
5. Роль Міжнародного Пакту про економічні, соціальні та культурні права в системі захисту соціальних прав людини
6. Специфіка прав, закріплених у Пакті про економічні, соціальні та культурні права
7. Характеристика та значення Факультативного протоколу до Пакту про громадянські і політичні права.
8. Характеристика міжнародно-правових актів універсального характеру, спрямованих на запобігання та ліквідацію проявів расової дискримінації

9. Специфіка конституційно-правового закріплення соціально-економічних прав
10. Порівняльно-правові аспекти контрольного міжнародного контрольного механізму захисту громадянських і політичних прав і міжнародно-правового механізму захисту соціально-економічних прав особи
11. Погляди К. Сантейна на сутність та особливості соціально-економічних прав
12. Характеристика форм і способів імплементації міжнародних стандартів в галузі соціально-економічних прав людини
12. Доктрина, розвинута Г. Шварцом щодо сутності соціально-економічних прав
13. Роль Загальної Декларації прав людини як звичаєвого джерела в галузі міжнародного захисту прав людини та основних свобод
14. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо місця міжнародного права захисту прав людини в системі міжнародного права
15. Характеристика універсальних міжнародно-правових актів, спрямованих на захист прав жінок
16. Причини , що обумовлюють „вторинність” соціально-економічних прав особи
17. Характеристика європейської системи захисту прав людини
18. Порівняльно-правові аспекти характеру зобов'язань держав відповідно до Загальної Декларації прав людини та Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод
19. Роль принципів сучасного міжнародного права в галузі міжнародного захисту прав людини
20. Участь Міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав
21. Характеристика міжнародно-правових актів ООН, спрямованих на захист біженців та осіб без громадянства
22. Характер діяльності Європейського суду з прав людини.

23. Історичні аспекти виникнення і розповсюдження ідеї захисту прав людини на міжнародному рівні.
24. Вплив розвитку світового співтовариства на характер прав і свобод людини
25. Характеристика форм і способів імплементації міжнародних стандартів в галузі громадянських і політичних прав
26. Внутрішня імплементація: її механізм та роль у реалізації міжнародних стандартів з прав людини
27. Характеристика системи регіонального співробітництва держав в галузі захисту прав людини
28. Сутність та характеристика „м'якого” права
29. Система міжнародно-правового регулювання захисту прав національних меншин
30. Роль ОБСЄ в європейській системі захисту прав людини та основних свобод

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття міжнародно-правового механізму захисту прав людини
2. Поняття міжнародного захисту прав людини
3. Місце міжнародного права захисту прав людини в системі міжнародного права
4. Співвідношення міжнародного права захисту прав людини і міжнародного гуманітарного права
5. Функції міжнародного права захисту прав людини
6. Джерела міжнародного захисту прав людини та основних свобод
7. Система принципів і стандартів міжнародного захисту прав людини та основних свобод
8. Уявлення про необхідність забезпечення громадянських і політичних прав особи за часів античності .
9. Вплив поглядів середньовічних мислителів на становлення системи захисту громадянських і політичних прав особи.

10. Розвиток системи міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав особи в новий час
11. Історичні аспекти розвитку уявлення про соціальну справедливість.
12. Генеза визнання соціально-економічних прав у світі.
13. Концепція К. Сантейна про сутність та необхідність міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав людини.
14. Зміст вчення Г. Шварца про специфіку та міжнародно-правове визнання прав " другого покоління "
15. Характеристика системи захисту прав людини на міжнародному рівні.
16. Співвідношення категорій " міжнародне право " і " особа ".
17. Співвідношення внутрішньої компетенції держави і міжнародного права в галузі захисту прав людини
18. Роль Статуту Організації Об'єднаних Націй в системі міжнародно-правового захисту прав особи
19. Поняття, структура та значення Міжнародного Білю про права людини
20. Характеристики Загальної декларації прав людини
21. Зміст Міжнародних пактів ООН про права людини. Зміст та значення Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права
22. Характеристика конвенцій ООН, спрямованих на заборону будь-яких проявів дискримінації
23. Історичні передумови виникнення інституту уповноваженого ООН з прав людини.
24. Мета діяльності омбудсмена ООН.
25. Значення інституту омбудсмена ООН для розвитку системи міжнародно-правового захисту прав людини
26. Функції уповноваженого ООН з прав людини.
27. Специфіка діяльності омбудсмена ООН
28. Характеристика відображення основних прав особи в Європейському праві.

29. Роль Ради Європи в регіональній системі міжнародно-правового захисту прав людини.
- 30.3. Характеристика діяльності Ради Європи
31. Зміст Конвенції про захист прав і основних свобод особи та її значення для європейської системи захисту прав особи
32. Роль ЄС в системі захисту прав людини на регіональному рівні
33. Поняття та мета створення Комітету ООН з прав людини
34. Порядок діяльності Комітету ООН з прав людини
35. Переваги та недоліки системи міждержавних скарг і повідомлень як елементу механізму захисту прав особи
36. Форми нагляду Комітету ООН з прав людини за виконанням державами своїх зобов'язань відповідно до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.
37. Співробітництво Комітету ООН з прав людини з міжнародними неурядовими організаціями
38. Характеристика системи індивідуальних повідомлень у відповідності з Факультативним протоколом до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права
39. Характеристика діяльності Комісії ООН з прав людини
40. Поняття та відмінність „юридичних” і „політичних” органів з прав людини
41. Порівняльно-правові аспекти дієвості контрольного механізму Міжнародного пакту про громадянські і політичні права і Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права.
42. Особливості контрольного механізму Міжнародної організації праці.
43. Переваги та недоліки контрольного механізму МОП.
44. Діяльність Ради Європи щодо захисту прав національних меншин
45. Доцільність запозичення контрольного механізму МОП іншими міжнародними організаціями.

46. Характеристика контрольного механізму, передбаченого Європейською Конвенцією захисту прав людини та основних свобод
47. Підстави та зміст реформування контрольного механізму Європейської Конвенції з прав людини
48. Сутність контрольного механізму, передбаченого Європейською Соціальною Хартією
49. Порівняльно-правові аспекти контрольного механізму Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод та Європейської Соціальної Хартії
50. Підстави утворення та роль Європейського Суду з прав людини в системі забезпечення дотримання прав людини на регіональному рівні
51. Характер діяльності та юрисдикція Європейського Суду з прав людини
52. Порядок функціонування та структура Європейського Суду з прав людини
53. Зміст реформування Європейського суду з прав людини
54. Суб'єкти звернення до Європейського суду з прав людини
55. Форма та порядок подання скарги до Європейського суду з прав людини
56. Підстави та зміст реформування Європейського суду з прав людини
57. Міжамериканська система захисту прав людини та основних свобод
58. Характеристика системи захисту прав людини в арабському регіоні
59. Система захисту прав людей в африканських державах
60. Роль спеціалізованих установ ООН в системі захисту прав людини на універсальному рівні

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА:

1. Е. А. Лукашева. Права человека. – М., 2011г.
2. Мицик В.В. Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту: підручник для вузів. - К., 2010

3. Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. Міжнародне право: навч. посіб К.: ЦУЛ, 2014
4. Фурса С.Я., Коцюба В.О., Клименко О.М. Як звернутися до Європейського суду з прав людини. Навчальний посібник. - К.: Видавець Фурса С.Я., 2009
5. Загальна декларація прав людини. — К.: Право, 1995. — 19с.
6. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод (зі змінами та новою редакцією станом на 1 вересня 1999 р.) // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення, коментарі. — 1999. — №2. — С. 15-47.
7. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. — К.: Право, 1995. — 12с.
8. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. — К.: Право, 1995.— 26с.
9. Конвенція о статусе апатридов. — К.: Право, 1995. — 12с.
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. — К.: Право, 1995. — 37с.
11. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. — К.: Право, 1995.- 35 с.
12. Основные принципы, касающиеся роли юристов // Права людини і професійні стандарти для юристів. — К.: Сфера, 2014. — С. 24-28.
13. Основные принципы независимости судебных органов // Права людини і професійні стандарти для юристів. — К.: Сфера, 2014. — С. 28-31.
14. Регламент суду від 4 листопада 1998 року // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення, коментарі. — 2012. — № 1. — С. 217-260.
15. Факультативний протокол №1 до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. — К.: Право, 1995. — 12с.
16. Збірка договорів Ради Європи. - Київ., 2010р.
17. Короткий путівник по Європейській конвенції з прав людини. — К.: Центр інформації та документації Ради Європи в Україні, 1998.— 89с.
18. Краткий путеводитель по Европейской конвенции о защите прав

человека.— Страсбург, 2013.

19.Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право: підручник. К.: Знання, 2012

20.Арнольд Р., Банашак Б, Вдовіченко С. Права і свободи людини і громадянина в Україні: навч. посіб. К.: Юрінком-Інтер, 2013

21.Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основні галузі.- К., 2004р.

ДОДАТКОВА:

22.Мюллерсон Р.А. Права человека: идеи, нормы, реальность. М., 1991

23.Гусейнов Л. Международная ответственность государств за нарушения прав человека. — К., 2004.

24.Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. — К.; Будапешт, 2007.

25.Рабінович М.П., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина.- К., 2004р.

26.Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини і громадянина.Х., 2003

27.Аврамова О. Четверте покоління прав людини: постановка проблеми / О. Аврамова, О. Жидкова // Право України. – 2010

28.Тихонов А. А. Верховный комиссар ООН по правам человека // Международ. журн. междунар. права. — 2013. —№ 1.- с. 17-21

29.Труженикова Л. Н. Доктрина международного права о положении физического лица // Международ. журн. междунар. права. — 2014. — № 4.- с. 64-69

30.Энтин М. Л. Международные гарантии прав человека: опыт Совета Европы.— М., 2004.

31.Isakovich S. The Truth about Human Rights. — К., 2013.

32.Башимов М.С. Институт уполномоченного по правам человека за рубежом. М., 2012

- 33.Бойцова В.В. Омбудсмены для университетов? /Правоведение. 2011, №4, с.95-97
- 34.Бойцова В.В. Институт местного омбудсмeна в Великобритании./Правоведение. 2013, №3, с.48-5
- 35.Карпачова Н. Щорічна доповідь Уповноваженого ВР України з прав людини /<http://www.ombudsmen.kiev.ua>
- 36.Хаманева Н.Ю. Место и роль института омбудсмeна в системе правового контроля /Государство и право. 2011, №2
- 37.Хаманева Н.Ю. Охрана прав граждан зарубежных стран: институт омбудсмeна.(Правовой аспект). /Сб.обзоров. - М., 2011
- 38.Хаманева Н.Ю. Место и роль института омбудсмeна в системе правового контроля. /Правоведение. 2012, с.84-87
39. Право Європейського Союзу. За заг. ред. Муравйова В.І. – К.: Юрінком Інтер, 2010.
40. Білоскурська О. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини – головний обов'язок держави / О. Білоскурська // Право України. – 2011. – № 7. – С. 169-174.
41. Антонович М. Міжнародне право: навч. посіб К.: Юрінком Інтер, 2011
- 42.Энтин М.Л. Международные гарантии защиты прав человека. – М.,2004
- 43.. Баймуратов М.О. Міжнародне право. X, 2009
- 44.Мовчан А.П. Права человека и международные отношения. - М., 2008. С. 145
- 45.Дженіс М., Кей Р., Бредлі Є. Європейське право в галузі прав людини: джерела і практика застосування.- К., 2007
- 46.Док. ООН E/CN.4/Sub.2/1986/7/Add. - Нью-Йорк., 2010
- 47.Mill J.S. Utilitarianism, Liberty and Representative Government. - N.Y., 2011
- 48.Мюллерсон Р. А. Воздействие международного права на внутригосударственное. – М., 2005
- 49.Тимченко Л. Д. Международное право. —Харьков, 2010.
- 50.Алексеев С. С. Теория права. —Харьков, 2008.

- 51.Сантейн Касс Р. Против позитивных прав // Рос. Бюл. По правам человека. Вып. 6, 2012 . – с. 24-29
- 52.А. Сунгуров. Права человека как инструмент очеловечивания власти // Права человека в России, № 3, 2013
53. Юлиана Малевич. Права человека и международная политика// Белорусский журнал международного права и международных отношений.- 2011.- № 3.- С 19-24
- 54.Локк Д. Избранные философские произведения. М., 2007
- 55.Материалы Древней Греции. М., 2005
- 56.Боргом Ю. Фома Аквинский. М., 2007
- 57.Фромм Е. Бегство от свободы. – М.,2000
- 58.1.Величко А. Развитие идеи естественного права в трудах Чичерина Б.Н. /Правоведение. 2012, №3.- с. 43-48
- 59.Гроций Г. О праве войны и мира. - М., 2006

МАУП